

Edirne KIRKPINAR

Yıl: 2

Sayı: 2

*Ağa
babamız*

*Kırkpınar'a
ev sahipliği
yapmanın
gururu*

*Kırkpınar
Edirne'nindir*

*"Ağa" siz bür
Kırkpınar!....*

Yeni Olinciler
test edip karar verdiler!

Yeni Olin güçlendiriyor.

Yeni Olin teknolojisinde
yağın kokudan arındırılma
işlemi daha kısa
sürede gerçekleşiyor.
Sizi güçlendiren E vitamini
ve mineraller uçmuyor.
Yeni Olin. Daha kokusuz,
daha sağlıklı, daha vitaminli.

İsin sırrı "yeni" Olin'de. İki kere rafine.

Edirne KIRKPINAR

Yıl: 2 - Sayı: 2

Sahipleri:
Mahmut CANSEVEN
(Edirne Valisi)
Hamdi SEDEFCİ
(Edirne Belediye Başkanı)

Genel Yayın Müdürü:
Emel AKAY
(Basın ve Halkla İlişkiler Müdürü)

Yazı İşleri Müdürü:
Erdogan SEZGIN

İnceleme Kurulu:
Şevket KARLIKLIÖĞLU
(İl Turizm Müdürü)
Gür KARASU
(İl Kültür Müdürü)
Mukadder ÖZKAL
(Belediye Kültür ve Sosyal İşler
Md.)

Fotografılar:
Behçet GÜNALAN
Gurbet GÖKÇE
Kazım ESENÖY
Selim BİLGİNKAYA
Erdogan SEZGIN

Hazırlık Dosyası:
Erdogan SEZGIN
Hulya ÖZAYDINLIK

TEKNİK YÖNETMEN
Ali Bayram

Yönetim/Yazışma
Edirne Valiliği Basın ve Halkla
İlişkiler Müdürlüğü EDİRNE
Tel: (0284) 213 24 07

Ofset Hazırlık ve Baskı
Dünya Yayıncılık A.Ş.
"Globus" Dünya Basınevi
100. Yıl Mah. 34440
Bağcılar/İstanbul
Tel: (0212) 629 08 08 (40 Hat)

Edirne Kirkpınar Dergisi'nde yayınlanan
yazılar, yazarın kişisel görüşleridir. Bu
yazılardan dolayı "Edirne Kirkpınar
Dergisi" sorumluluk taşımaz. Kaynak
belirtilmek suretiyle "alını" yapılabilir.
Edirne Kirkpınar Dergisi'ne giresiniz.

Edirne Kirkpınar Dergisi'nin
basımı Kültür Bakanlığı'nın
katkılarıyla gerçekleştirilmiştir.

Kirkpınar'a ev sahipliği
yapmanın gururu
4

Kirkpınar Edirne'nindir
5

Edirne ve Kirkpınar
6

Edirne
7

Kirkpınar
9

Yağlı Güreşlerin Vazgeçilmez Siması
Cazgır
11

Güreşlerdeki öğeler
12

Kirkpınar Ağaları
13

Kirkpınar Başpehlivanları
14

Kirkpınar ve Edirne
Turizmi
15

"Kirkpınar Edirne ve
Edirneli'nindir. Bunu
kimse değiştiremez!..."
16

Sarayıcı
18

Selimiye ve Kirkpınar
anıtı
19

Ağa babamız
20

Ali Paşa Çarşısı
22

Selimiye Camii
23

Kirkpınar haberleri
25

"Ağa" sız bir
Kirkpınar!..
28

Basında
Kirkpınar
30

*Benim
en çok
sevdiğim
spor
güreştir*

Cumhurbaşkanımız Sayın Bülent Ecevit

Kırkpınar'a ev sahipliği yapmanın gururu

Atalarımızın bir asır anlatan bir spor dalıdır. 'Bir zamanlar "başkentliğini" üstlenmiş, serhat kenti güzel Edirne'miz, tarihi Kırkpınar Güreşleri'nin 637. buluşması-
talarımızın bir asır anlatan bir spor dalıdır. 'Bir zamanlar Koca Yusuf, Kel Aliçolar, Kurtdereliler ve Adalı Halil'lerin unutulmaz güreşlerine tanıklık eden er meydanı Kırkpınar, bu yıl 637. buluşmada, o yiğitlerin torunlarının "kayışmalarına" sahne olacak ve Türk'ün gücünü tüm dünyaya duyuracaktır.

Mehmet Canseven
Vali

Edirne'mizin olimpiyatlardan sonra tarihin en eski spor organizasyonu Kırkpınar Güreşleri'ne ev sahipliğini ve sorumluluğunu üstlenmekten dolayı duyduğumuz övünç büyüktür.

Ata yadigarı olan ve yüzyıllardır süregelen yağlı güreş, Türk ulusunun karakterini, güçlü fiziğini ortaya koyan ve tüm dünyaya Türk'ü

sayfayı ekleyecek olan Kırkpınar Güreşleri'nin ülkemize ve güreşimizle Edirne'mize hayırlı olmasını gönülden diliyorum.

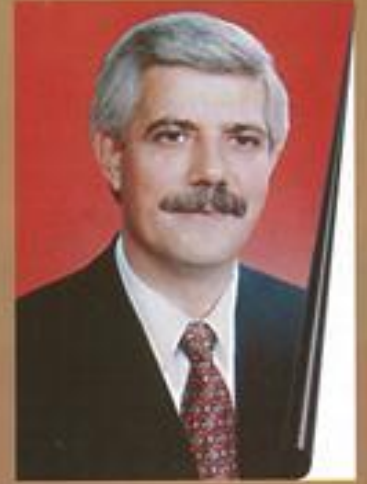
Kırkpınar Edirne'nindir

636 yıl önce Yunanistan'ın Samona köyü çayırlarında başlayan ve o günkü heyecan ve heybetini bugün Sarayıcı'ne taşımış Kırkpınar Güreşleri'nin 637.sini gerçekleştirmiş olmanın gururunu yaşıyoruz.

Yarım yüzyıldan fazla tarihin, gelenegün, cesaretin ve mertliğin harman olarak bozulmadan günümüze ulaşan Kırkpınar'ı bu yıl da Edirne Belediyesi olarak düzenlemekten mutluyuz.

Çünkü Geleneksel Spor Dalları Federasyonu tarafından hazırlanan ve Kırkpınar'ı bizden koparmaya çalışan Kırkpınar Yağlı Güreş Önemliliği Edirne kamuoyunun basıncı sonucu geri çekildi. Şehrimizin sembollerinden biri olan Kırkpınar,

Hamdi Sedefçi
Edirne Belediye Başkanı

dün olduğu gibi bugün de, yarın da Edirne'nindir.

637. Tarihi Kırkpınar Güneş ve Senlikleri'ne tüm güreşseverleri davet ederken, güreşlere katılacak yiğit pehlivanlarımıza da başarılar diliyorum.

Edirne ve Kirkpınar

Ülkemiz, geçmişten günümüze uzanan çizgisinde geleneksel değerlerini korumuş, onları yaşatarak köprü kurmuştur. Bu geleneklerimiz içinde Yağlı Güreş sporunun büyük önemi vardır. Yağlı güreş denilince ilk akla gelen Kirkpınar ve Edirne'dir.

Bu yıl 637'sini kutladığımız Kirkpınar tarih boyunca Türklerde spor geleneğinin en önemli göstergelerinden biridir. Güreş Türklerle beraber başlamış, dünyanın en eski sporudur. Türk güreş tarihi Kirkpınar'dır. Bu günün pehlivanlarının nara attığı yerde, yüzyıl öncesinin pehlivanları pesrev çekerek. Kirkpınar bir çok devletin kuruluş tarihinden daha eski bir organizasyondur. Her şey dün olduğu gibi korunarak bugünlere gelmiştir.

Çayırı, Cazgırı, Pesrevi, Ağası, Kısbedi ile ayrı bir renk, ayrı bir doku olan Kirkpınar tarihimize, kültürümüze, kimliğimize sahip çıkmanın en güzel göstergesidir. Kirkpınar biz ve bizim olan özgünlüğün asırları aşarak günümüze ulaştığı benliğimizdir.

Trakya Üniversitesi bünyesindeki Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Kirkpınar ve yağlı güreş geleneğimizi bilimsel yaklaşım içinde incelemekte, yüksek lisans ve doktora öğrencileri tez çalışmalarına içine

Prof. Dr. Osman İnci

Trakya Üniversitesi Rektörü

Kirkpınarı da almaktadır.

Trakya Üniversitesi bünyesinde yer alan üç yağlı güreşçi bu yıl ilk kez Kirkpınar'da güreş tutacaklardır. Yaklaşık bir yıldır Kirkpınar'a hazırlanan güreşçilerimize üniversitemiz yönetimi maddi ve manevi destek sürmektedir.

Bu yıl 637.si düzenlenen Kirkpınar güreşlerinin tarihi dokusu içinde yaşanması arzusu ile güreşçilerimize başarılar dilerim.

Edirne

Marina Bölgesi'nin Trakya kısmında, Tunca ve Arda akarsularının Meriç'e kavuştukları yer yakınında nehrin sol yakasında kurulmuştur.

41 derece, 40, 15 kuzey enlemiyle 26 derece 33, 50 Doğu boylarındaki Edirne şehri Türkiye'nin kuzeybatısında yer alır. 8 ilçesi vardır. Bunlar Lalapaşa, İpsala, Meriç, havsa, Uzunköprü, Keşan, Enez ve Süloğlu'dur. 1990 nüfus sayımına göre nüfusu 404.599'dur.

Ulaşım bakımından yurdumuzda Edirne'nin yeri çok önemlidir.

Edirne İstanbul'a 235 km'lik bir asfalt yol ve bir demiryoluyla bağlıdır. Avrupa'ya karşı İstanbul'un bir kapısı durumundadır.

Yeni yapılan Kınalı oto yolu, şehri trafik yoğunluğundan ve gürültüden kurtarmıştır. Bu yol ile Edirne İstanbul arasında transit bir bağlantı kurulmaktadır.

Edirne, Trakyalılar tarafından Orastia adıyla kurulmuştur. Şehir sonradan Makedonyalı'lara, Roma'lara daha sonra da Bizanslı'lara geçmiştir. İmparator II. Hadrianus, şehri yeniden kurarcesine genişlettiği için buraya Hadrianapolis dedi.

Edirne I. Murat'ın tahta geçmesinin ilk aylarında 1362 Temmuz'unda Lalaşahin Paşa tarafından Osmanlı'lara katılmış, Edirne adını almış bir lahare bu isim Edirne olmuştur.

Edirne, tarihimize Dar-ül Karar (kayamete kadar yaşanacak şehir), Dar-ül Mülk (başkent), Dar-ül meymene (ordular şehri) olarak geçmektedir.

Edirne Osmanlıların Rumeli fütühatında, birinci derecede rol oynamıştır. Bursa'dan sonra 91 yıl Osmanlı devletinin başkentliğini yapmış, İstanbul'un alınıp başkent olmasından sonra da önemini korumuştur.

Edirne, Türk hükümdarlarının İstanbul kadar hoşlandıkları bir şehirdir. Kimisi Edirne'yi İstanbul'a tercih

etmiştir. Bu sevi yüzünden II. Mustafa padişahlıktan devrilmiştir.

Şanlı Osmanlı devletinin ortaçağın karanlığına son veren padişahı Fatih Sultan Mehmet Han, İstanbul'un fethi ha-

zırlıkları burada yapmış, dev

toplama bu şehirde döktürmüştür.

Edirne 1700'li yıllarda 350 bin kadar nüfusuyla İstanbul, Paris ve Londra'dan sonra Avrupa'nın dördüncü büyük şehriydi. İstanbul ile Bursa'dan sonra en önemli Osmanlı anıtı Edirne'dedir.

Rus, Bulgar, Yunan işgalleriyle 1745-1905 yılları, 1751 depremi Edirne'yi mahvetmiştir. Cumhuriyet döneminde Edirne planı ve programı çalışma ile yurdumuzun gözbebeği modern kentlerinden birisi olmayı başarmıştır.

Evliya Çelebi'den öğrendiğimize göre Anıtkent Edirne'de IV. Murat zamanında 14'ü Selahattin Camii

(padışahların yaptırdığı) 300'ü ayan ve vezirlerin yaptırdığı 314 camii bulunuyordu. Böylece 164 mescit, 5 tekke ve zaviye, 49 medrese, 103 mekâd ve türbe, 9 imaret, 53 mektep, 4 çarşı, bodesten ve arasta, 24 han, kervansaray, 6 hat, 16 hamam, 13 sebül, 124 çeşme ile 8 köprü tespit edilmiştir. Bugün bu yapıların çoğu kaybolmuş ya da harap olmuştur.

1429'da Beylerbeyi Sinanüddin Yusuf Paşa'nın yaptırdığı Beylerbeyi Camii, Tunca kıyısındaki 1422 tarihli Mezi Bey camileri ters T planlı enteresan yapılarıdır.

1429 Şah Melek Camii, 1479 Kasımpaşa Camii, 1458 Süleymaniye Camii ve diğerleri ise genel olarak tek kubbeli camiler sınıfına girer.

Edirne sivil mimari olarak önemli bir merkezdir. Çoğu ahşap olan Edirne'nin denilen özel süslemelere sahip

köşk ve konaklar zamanla kaybolmuşlardır.

Eski camiye vakfedilen Bezesten Mimar Alaaddin'in yapısı olup 1418 tarihli ve 14 kubbelidir. Mimar Sinan'ın eseri Rüstempaşa Kervansarayı 4 öşk revaklı avlu etrafında, 2 katlı kubbeli odalardan ibarettir. Ayşekadın Hanı I. Ahmet emri ile defterdar Ekmekçiöğlu Ahmet Paşa tarafından 1609'da yaptırılmıştır. Mimarları Seddikâr Mehmed Ağa ve Edirne'li Hacı Şaban'dır. Sokullu Mehmet Paşa'nın Mimar Sinan'a yaptırdığı, Tayhan yapılarıdır.

Sokullu Mehmed Paşa'nın yine Mimar Sinan'a yaptırdığı Çifte Hamam, II. Murat'ın Darülhadis'e vakıf olarak yaptırdığı, hamam ve Meriç ile Tunca üzerinde toplam 8 köprü restorasyonlarla sağlam vaziyete getirilmişlerdir.

Sadrazam Semiz Ali Paşa'nın Mimar Sinan'a yaptırdığı Kapalıçarşı, Osmanlı sivil mimarisinin en güzel eserlerinden birisidir.

19'uncu yy. ortalarına kadar korunmuş Edirne Kalesi de 360.000 m2'lik bir alanı kaplıyordu. Saat kulesi bu kalenin kalıntılarından.

Lalapaşa'da ve Çardakaltı yöresinde M.O. 3000-4000 yıllarına ait dolmenler ve tarihi kalıntılar bulunmaktadır.

Edirne Karaağaç yolundaki İzzet Arseven Orman Parkı (Soğutluk Orman Parkı) ile tarihi Kırkpınar Güreşleri'nin yapıldığı Sarayıcı Tavuk Orman güzel dinlenme ve piknik yeridir. Edirne, Bulgaristan ile sınır kapısı Kapıkule'ye 18 km olup Avrupa demiryolu da buradan geçer. Yunanistan sınır kapısı Pazarkule ise 7 km'dir.

Gür Karasu İl Kültür Müdürü

Osmanlı devletine 92 yıl başkentlik yapmış, geleneği ve mimarisi ile Osmanlı Türk Sanatı'nın gelişmesine öncülük etmiş Edirne'de, geleneksel spor dalları içinde Kırkpınar güreşlerinin ayrı bir yeri bulunmaktadır. Bu yıl 637'ncisi yapılacak olan Kırkpınar güreşlerinin başlangıcı Edirne'nin fetih tarihi olan 1361 yılına bağlanmaktadır.

Kırkpınar güreşlerinin Osmanlı Devleti döneminde yapıldığı yet, bugün Yunanistan'da kalan Kimavina ve Sarı Hızır köyleri arasında bulunan çimenlik bir alandır.

Rivayete göre Rumeli'ye akınlar düzenleyen Süleyman Şah'ın akıncıları boş zamanlarında birbirleriyle güreş tutmakta ve idmanlar yapmaktaydılar. Gene bir keresinde tutuşuk-

ları güreşte kimse üstünlük sağlayamayamaz, saatlerce süren güreş sonunda yorgunluktan bulundukları yerde can verirler. Ertesi sene aynı yere gelen arkadaşları burada ponarların çağladığını görürler ve buraya "Kırkpınar" adını verirler. Bu yerin Yunanistan hudutları içinde kalması nedeniyle, güreşlerin en uygun yer olan Saray içinde yapılması kınarlaşmış ve bu gelenek zamanımıza kadar gelmiştir.

Kırkpınar güreşlerinin en önemli özelliklerinin başında Kırkpınar Ağa-lığı gelir. Ağa tarihten bugüne kadar gelen değişmez bir simgedir. Güreşlerin bitiminden hemen sonra saygınlığı alan, hali vakti yerinde bir kişi, yöre ağaları tarafından yılın ağası olarak belirlenir ve köç seçilen kişinin önüne bırakılır. Diğer ağalar ve konuklar güreşe geldiklerinde, Kırkpınar Ağa'sına maddi yardım yanında, eya ve yiyecek yardımıyla bulundurlar ve Ağa'nın yükünü hafifletirler.

"Ağa'lık verme ile beylik kalma ile efendilik sülaleden gelir"

Şimdilerde ise Ağa'lık ortaya konan koşa açık artırmada en fazla parayı veren verilmekte ve Ağa Kırkpınar yeniliklerinde ve güreşlerde kazananlara ödülleri vererek, misafirlerini ağırlamaktadır.

Kırkpınar güreşlerindeki önemli görüşlerden birisi çazgırlık (telakki)dir. Çazgı'nın "Büyük-Orta, Başaltı ve Baş" boylarında güreşecek pehlivanları iyi tanınması ve Kırkpınar'a gelmeden önce yaptığı güreşlerini öğrenmiş olması gerekir. Okuyacağı dualarda onların özelliklerini, kuvvetli yönlerini lakablarını seyirci ile hasmına bildirmesi güreşin geleneklerindedir.

Allah Allah İllallah
Erler çıktı meydana
Biri birden merdane
Biri ak, biri kara
Mevlâm her birine kuvvet vere.
Bu meydan ermeydandır,
Kırklar Yediler seyrandır.
Nice köç yığitler bu
meydandan geçti,
Acı tatlı suyan içip göçti,
Atlar gibi tepişelim,
Arslanlar gibi kapışalım,
Ya Muhammed, Ya Ali,
Pehlivanların piri Hazret-i
Hamzayı Velî,
Deñal çıkısın aradan,
Heptine kuvvet versin yaradan.
Diğer bir dua'da şöyledir;

Hoş geldiniz, safa geldirin
erler meydanına
Şeref verdiniz, zümrüt
Kırkpınar'a
Besmele ile;
Kuspetleri çektiniz ince bele,
Okudunuz üstlediniz Hazret'i Pir'e
Söğüt dalından odun olmaz,
Moskof kızından kadın kadın
olmaz.
Her ananın doğurduğundan
pehlivan olmaz

Yağlı görüşlerde oyunlar iki sınıfa ayrılır. Ayakta uygulanan oyunlarda bazıları; elence, içürpan, dışürpan, sırt çaprazı, tek dalma, kaz kanadı, bade-na gibi.

Yerde uygulanan oyunlardan bazıları ise sarma tek sarma, sarmada çobanbağı, iç kazık, dış kazık, künde, diz kündeşi gibi bir çok oyunlar vardır. Yağlı güreşte oyundan oyun çıkartılabilmektedir.

Kırkpınar'da güreşlerin güçlerine, yaşlarına ve ustahlarına göre güreş-tikleri biçime "boy" denilmektedir.

Boyları şöyle sıralayabiliriz. Teşvik (Toz Koparan), deste orta boy, deste küçük boy, küçük orta boy, büyük orta, başaltı ve baş güreşleri, Kırkpınar'ın ilk uygulamalarında, zamanlama yoktur. Ancak artan güreşçi sayısı nedeniyle bir "Yağlı güreş müsabaka yönetmeliği" çıkarılmış ve güreşlere zamanlama getirilmiştir.

Yağlı güreşlerde pehlivanlar, bel-den baldıra kadar uzanan, dar paçalı, dar belli meşinden yapılmış kispet denen bir pantolon giymektedirler.

Evliya Çelebi 1653 yılında Edirne'ye geldiğinde pehlivanların "Kırk-kaz, elliler okka (50-60 kilo) gelen munda derisinden yağlı kispetler giydiklerini yazmaktadır.

Kispet, güreşirken zorluk vermesin, rahat hareket edilebilsin diye yumuşak fakat sağlam, genç hayvanların derisinden yapılır. Çoğunlukla siyah ve dana derisinden yapılan ince meşin ve vidala derisinden dikilir.

Pehlivanlar, "Kispet pehlivanın yarısıdır" derler. Kispetin vücuda uyumluluğu, sağlamlığı ve yumuşaklığı büyük önem taşır.

Kispet, karnak, hanzo, arka, oyluk,

paça, şiraze ve ayna gibi bölümlerden oluşmaktadır.

Yeşil Hafız, Nefiz Hoca, Kispetçi Abdullah, Telaşeli Mehmed Usta, Hidayet Başsaraç, İrfan Şahin en ünlü kispet ustaları idi.

*Bu ne yüce onar, ne asil gurur,
Şölen var Edirne'de davullar vurur,
Yağlı pehlivanlar nara saçarur,
Edirne Kırkpınar er meydanında*

*Kırkpınar ağıacı ağalar hası
Kırkpınar'da ağa tarih m irası
Yazar her ağanın bir hatırası
Edirne Kırkpınar er meydanında*

Ulu önderimiz Atatürk tüm sporları sevdiği ve ilgi gösterdiği gibi güreşe de ayrı bir ilgi gösterirdi. Ankara'da Çocuk Eğitimi Kurumu'nun düzenlediği güreşten sonra Kurtdereli Meh-

met Pehlivan imzaladığı aşağıdaki mektubu gönderir:

"Seni cihanda büyük ün almış bir Türk Pehlivan olarak tanıdım. Parlak muhafaziyetlerinin sırrını şu sözle izah ettiğini de öğrendim. (Ben her güreşte, arkamda Türk milletinin bulunduğuna ve millet şerefini düşündüm.)

Bu dediğini yaptıkları kadar beğendim. Onun için bu değerlisözünü Türk sporculuğuna bir meslek düsturu olarak kaydediyorum. Bana sen de ve sözlerinden ne kadar memnun olduğuma anlarsın.

Çocuk çocuğum için sana ufak bir armağan gönderiyorum. O, mektubumla beraberdir. Pehlivan, ömrünün tam sağlıkla uzun sürmesini dilerim."

Gazi M. KEMAL

Ulu önder mektubuna bir de armağan ekler;

*İz Bankası'na Umum Müdürlüğü'ne;
Kurt Dereli Mehmet Pehlivan'a 1000 lira veriniz. Bu para, birinci kulan ay-
lığından faiziyle kesilecektir.*

Ef.- Gazi M. KEMAL

Yağlı güreşin vazgeçilmez siması:

Cazgır

Tarihî Kırkpınar güreşleri birçok pehlivanın yer aldığı en büyük er meydanlarından biri olduğundan, Kırkpınar'dan ünlü güreşçiler kadar, ünlü cazgırlar da geçmiştir.

Pehlivanları memleketleriyle, yöreleriyle, güreşteki oyunları ile zayıf ve kuvvetli yönleriyle tanıttıran cazgır denir. Cazgırlık zor yanları çok olan bir meslektir. Teşvikten baş güreşlerine kadar boylarında güçlü olan pehlivanları iyi tanıması gerekir. Bunları halka ve rakiplerine tanıttıran özelliklerini maniyeye dökerek anlatması gerekir. Cazgırın başpehlivanlık güreşlerinin ilk başlama turunda ve final güreşinde onlarla birlikte "peşrev çekmesi" adettir ve heyecan verisidir. Son 30 yılın en ünlü cazgırı rahmetli Mustafa Şirin'dir. Ondan öncede de Kırkpınar'da cazgırlık yapmış Ayşekadın Camii eski imamı Sadık Atılcan Hoca idi. Son yıllarda da Mustafa Şirin'in ölmesi ile, çırağı Şükrü Kayabaş onun yerini almış ve yardımcılığına da Adapazarı Osman Filiz yapmaktadır. Cazgırlar hangi boylarda güreş yapacakları çok iyi bildiklerinden "favori" isimlerini de belirlar. Başarılı cazgırlar, yağlı güreş yapılan bölgelerde

müsabakalarda görev alırlar e bütün pehlivanları seyretilmek için onların beşliğini en iyi şekilde bilmeğe çalışırlar.

*"Vatanımız, milletimiz,
ordamıza, yardımımıza
göz diken düşmanları saqlarız.
Halkın inayetiyle enuz
besmeleyle bugün güreşlere başlarız.
Şarki, türkü gırese besteye
gördüğünüz pehlivanlar güreş
yapacaklar desteye.
Pehlivan pehlivan hoş geldiniz,
sefalar getiriniz pırlar
meydanına şeref veriniz.
Tarihi Kırkpınar güreş sahasına
hani ali, hani Veli, hani Kurtdereli?
Piriniz, üstadınız Hazretü Hamza,
Peygamberiniz Muhammed'in
Mustafa Allah, Allah illallah
pehlivanlara hep beraber
atıkları diyelim majallah...*

Bu daadan sonra, pehlivanlar teker teker takdim edilerek er meydanına salavatlantır. Toklaşarak birbirlerine haklarını belal eden pehlivanlar daha sonra merçe güreşe başlarlar.

Sonra sıra küçük orta pehlivanlarına

gelir. Cazgır daha sonra başaltına güreşecek pehlivanları usunlarıyla da seyircilere tanıtır.

Sıra baş güreşlerde... heyecan dorukta. Seyircinin, pehlivanların ve cazgırın heyecanı bürleir ve cazgır manilere başlar:

*"Er meydanındaki güreşleri
izlemek üzere*

*Baraya geldiniz koş koş,
Gördüğünüz koç yiğitler güreş
yapacaklar Baş'a...*

..

*Yabancılar ne bilir karakucağı
Kırkpınar'dır yağlı güreşin ocağı
Koca Yusuf, Aliçolar çırağı
Olduğunuzuz ispat edip güreşin.*

..

*Şanınız yücedir yere düşürme
Kim olursa olsun asla küçülme
Göğsündeki ay-yıldızı düşün de
Onun için, çalı, uğraş ve güreş.*

..

*Ağustos ayında ekilen darsdan
Oğul vermeyen arıdan*

*Sabahları kocasından sonra
kalkan karsıdan hayır gelmez,
Her yiğitten de pehlivan olmaz.*

..

*Zengin babayı hayırsız evlat
batırır*

*Fakir kocayı süslü avrat batırır
Haylaz çiftçi kuru inat batırır*

*Pehlivan sen de hazırlamamışsan,
Rakibin seri sırt ayağı yatarır.*

..

*Söğüt dalından odun olmaz,
Her kızdan kadın olmaz
Her ananın doğduğundan da
Pehlivan olmaz.*

*KAYNAK: "Edirne-Kırkpınar ve Yağlı Güreş/Murat Köse 1990 Kırkpınar Ağası, s: 82-83-84.

Güreşlerdeki öğeler

lar, ahenkli bir şekilde ellerini ve kollarını sallayarak peşreve başlarlar. Peşrevde, üç kez ileri, üç kez geri gidipten sonra, yere sol diz ile çökülerek önce sağ el yere, dize, bağaya ve alına üç defa değdirilir. Hatta bazıları tarafından bir ot koparılarak ağza alınır ve ısırılır. Bu merrasim bittikten sonra tekrar sıçrayarak arada sırada "Hayda bre pehlivan" diye bağırılır. Karşılıklı gidiş ve gelişten sonra başının paçaları yoklanır ve sırtı sıvazlanır, enseler bağlanır, eller tutuşur ve birkaç defa sallanır, güreşe böyle girilmiş olur.

Kispet

Yağlama

Güreşler kavranması güç olsun diye yağlanırlar. Pehlivanlar güreş meydanının uygun bir yerinde yağ ve su ile dondurulmuş karanların etrafında yağlanırlar. Pehlivanlar önce sağ elle sol omuza, göğüse, kol ve kispete yağ sürerler. Daha sonra sol el ile aynı işlemi yaparlar. ehlivanlar bu arada birbirlerinin sırtlarını yağlarlar. Güreş bağladıktan sonra pehlivanlar çayırda dolaşan ibrikçilerden dile-dikleri zaman yağ ve su alabilirler.

Peşrev

Peşrev, bir ısınma ve kültür fizik hareketidir. Ahenkli bir şekilde yapılan bu hareketler, seyircilerin zevkini okşar, pehlivanın moralini yükseltir. Pehlivan, peşrevle, nefesini, kaslarını ve kalbini biraz sonra başlayacak olan mücadeleye hazırlar. Güreşmek üzere hakem heyeti önüne gelmiş olan pehlivanların cazgır tarafından takdimi ve duası yapıldıktan sonra verdiği işaretle, çalışmaya başlayan davulların ve zurnaların nağmeleri arasında pehlivan-

Yağlı güreşe çıkan her pehlivanın güreş malzemesinin başında "kispet" gelir. Manda, dana ve malak derisinden yapılan kispetin bel kısmı dört parmak genişliğinde ve kalın olur. Beli sarması içinkalın iş getirilir bu kısma kasnak denir. Kispetin diz kapağının altına gelen yere paça denir. Paça ile etin arasına paçabent denilen keçe konur. Deri kısmı koyunın üzerine çekilir ve üzeri sicimle sıkıca bağlanır. Sıkı bağlanmayan paçadan içeri giren parmaklar sayesinde oyun almak kolaylaşır. Güreşten sonra yağlanan kispet zembile yerleştirilerek kaldırılır.

Zembil

Kispetler "zembil" adı verilen sızdan yapılmış bir torbada taşınır. Güreşi bırakmış pehlivan zembilini duvara asarak birdaha kispet giymeyeceğini anlatmak ister.

Davul ve zurna

Kirkpınar'da davul ve zurnacılık belli gruplara çık artma ile verilir. Davul ve zurnalar eşliğinde güreşçiler "lutuş" a çağırılır ve güreş havaları ile hem pehlivanlar hem de seyirciler coğurtulur.

Mukadder ÖZKAL

Kirkpınar Ağası

Kirkpınar güreşlerinin en ilginç yönü Kirkpınar Ağalığı'dır. Pehlivanları çağırın, yarışmaların düzenleyen, gelen konukları ağırlayan, yemek ve yatacak yerlerini temin eden, örf ve adetlere uygun olarak güreşlerin yapılmasını sağlayan ödülleri veren ve güvenlik düzeni alan yetkilidir.

Bugün şenlikler, Edirne Belediyesi tarafından düzenlenmektedir. Fakat her yıl sembolik olarak birkaç açık artırmaya çıkılarak Kirkpınar Ağası seçimi yapılır.

Başpehlivan

Kirkpınar'ın en büyük ödüllü "başpehlivan" alır. Başpehlivanlığı elde eden pehlivan bir yıl için Türkiye'nin başpehlivanlığı elde eden güreşçi "Altın Kemer" ödüllünü alır. Diğer boylardaki birincilerle derceye giren pehlivanlara verilen ödül ise özendirmeye niteliklidir. Pehlivan ödüllü para olacağı gibi, at, öküz, dana veya koç olabilir. Eski yıllarda başpehlivana deve, başaltına boğa, büyükortaya kısırak diğer boylara da bunlara benzer ödüller verilirdi.

Cazgır

Yağlı güreşte pehlivanları seyircilerle tanıştıran, güreşe başlatan kişiye "cazgır" veya "salavattıcı" denir. Cazgır hakem heyetini eğlencedir pehlivanların adlarını, sanlarını, oyunlardaki hünarlarını uygun mızra ve dalarla tanıtır.

KIRKPINAR AĞALARI

KIRKPINAR BAŞPEHLİVANLARI

Kırkpınar ve Edirne Turizmi

Edirne ili Osmanlı İmparatorluğu'nun 2.nci başkenti olup bu pozisyonunu bir asra yakın süre ile korumuştur.

Daha sonraki yıllarda da Osmanlı Avrupa ilişkileri nedeni ile Avrupa yol güzergahında bulunmasına bağlı olarak sık sık kısa ve uzun sürelerle mola ve dinlenme mevkii olma özelliğini taşımıştır.

Bu dönem ve daha sonraki dönemlerden kalma çeşitli tarihi ve kültürel mirasın yanında doğal güzellik ve cazibe merkezi olabilecek plaj ve dinlenme alanlarına sahiptir.

Ancak ilin turizm amaçlı tesis ve yatak durumu çok sınırlı sınırdadır. İlde Turizm Bakanlığı'na belgelendirilen 12 konaklama tesisi ve 986 yatak mevcuttur.

Edirne ilinin son 23 yıllık dönemde iç ve dış tanıtımına hissedilir şekilde önem verilmiştir.

Çeşitli broşür, envanter, plan ve afiş gibi tanıtıcı materyalin bastırılması ile gerek Türsab, gerek ferdi acenta müracaatlarının anında cevaplandırılması ve koordinasyonun sağlanmasını bu

Şevket Karlıklıoğlu
Edirne Turizm
İl Müdürü

anlamda ifade etmek mümkündür.

Ancak en önemli tanıtım görsel medya vasıtası ile yapılan tanıtımdır.

Bu yıl 637.ncisi organize edilen Kırkpınar Güreş ve Şenlikleri yerli basın ve medya vasıtası ile ülkemizde duyurulurken iç tanıtım hizmetini yerine getirmektedir.

Ayrıca çok sayıdaki çeşitli ülkelerden gelen basın yayın organları temsilcileri de bu organizasyona ilgilerini esir-

gememektedirler.

Dış basın yayın organizasyonları temsilcilerinin çalışmalarını ile çeşitli ülkelerde 50 civarında kaynaktan Kırkpınar'ın ve Edirne'nin tanıtımı yapma imkanı doğmaktadır.

Bu çalışmanın rakamsal değeri 1.000.000 USD'nin üzerindedir.

Ülkemiz için tüm dış tanıtım bütçesinin 15.000.000 USD seviyesinde olduğu dikkate alınırsa bu rakamın çok önemli bir miktarı teşkil ettiği değerlendirilebilir.

Bu çerçevede Kırkpınar organizasyonu Edirne'nin özellikle dış tanıtımı için çok önemli bir fırsattır.

Bu fırsat gelen yabancı tanıtım ekiplerinin memnun ayrılmaları sağlanarak en iyi şekilde değerlendirilmelidir.

Ayrıca Kırkpınar organizasyonu sayesinde hafta içinde otellerin doluluk oranı % 100 seviyesine ulaşmakta, yeme-içme tesisleri de tam kapasite ile çalışmaktadır.

Bu da sektöre maddi katkı vermektedir.

Dolayısıyla 637. Tarihi Kırkpınar Güreş ve Şenliklerinin de her yıl olduğu gibi Edirne için artılarla dolu geçeceğine inanıyorum.

Sarayiçi

Tarfun kayıplarına Olimpiyatlardan sonra dünyanın en eski spor organizasyonu olarak geçen Kirkpinar Güreşleri'nde 637. buluşmanın ve "Kıyımınan" gerçekleştireceği Sarayiçi Er Meydanı'nın güney dünyası insanları için yeri ve anlamı bir başkadır.

Hani her fırsatta şöhrer geçeriye ya "Biz neler gördük, neler..." diye. İşte bu şehrin gerçek sahibini aramak gerekirse, adını bize Sarayiçi'ni gösterecektir. Nagla güreşin "Kıyımınan" komumundaki Er Meydanı Sarayiçi'nin tarihi kayıplarına geçen "girdükleri" ve yaşadıkları acılarıyla, serin ve görkemliyle aynı bir "roman" konusudur.

XIII. yy. da Ahmet I. den başlayarak padişahların bu kentte göstendikleri ilgi gitgide arttı. Osman II. ve daha sonra Murat IV. Edime kıyıcılık ve omanlarında büyük av eğlenceleri düzenlediler. Edirne'yi ikinci bir yönetim merkezi yapan (1670) ve "Aves" lakabıyla anılan Mehmet IV. ise çoğu zamanını burada "Edime Vakarı" diye bilinen ayaklanma sonunda tahtından uzaklaştırıldı (1703).

O Sarayiçi ki; tüm varlığı hep görkemli günlerle dolu olmadı elbet. At kıyıtının Hünkarların av partilerine, ulu ağaçlarını gölgesinde gizemli aykılara, şahzadelerin sünnelerine tamaklık eden o Sarayiçi iki gün geldi; hüznölere, acılara tamaklık etmesini de bildi. Ama, hiçbir zaman, o vakarından dön vermeden omurunda dündük kalmaya da bildi.

XX. yüzyıl başlarında (1912) Balkan Devletleri'nin Osmanlı Devleti'ne karşı giriştiği Balkan Savaşı'nda Edime 160 günlük kahrmanca bir savunma vermesine rağmen Bulgar ve Sırp kuvvetleri tarafından işgal edildi (26 Mart 1913). İşte o günler, Sarayiçi'nin Edime halkı ve "davetiriz misafirleri" ile birlikte "insanlık intihamı" verdiği gündür. Atadan Edimeli olup da geçmişinde burada bir "şehit" b-

rakmamı aile bulmak zorur Edime'de. Ağaç kabuklarını kemirme ihtiyacına düşecek kadar zor günlerin yaşadığı Edime Sarayiçi'nde işte böyle acılı/hüzünlü saatlerin de varlığı, tarihin tozlu sayfalarında kendini dünya kamuciyasına "ideal insan" olarak kabul ettirmesi çabavındakilerin bir "utanç belgesi" olarak durmaktadır. Tarihlerin 1913'ün "Temmuz"unu gösterdiği günlerde, Balkanlarda Bulgaristan'a karşı bir durum ortaya çıkınca, Osmanlı Mebusan Meclisi toplanarak ordunun Edirne üzerine gönderilmesini kararlaştırdı. Türk birlikleri Midye Enez hattını aşmasını İngiltere jiddetle protesto ettiyse de Enver Bey (Paşa) komutasındaki kuvvetler, hiçbir direnişle karşılaşmadan Edime'ye girdi (22 Temmuz 1913). Rusya bapına olmak üzere, büyük Avrupa devletleri'nin Türkler'i Edime'den çıkarma çabaları sonuçsuz kaldı. İmzalanan Bükreş Anlaşması (10 Ağustos 1913) ile Kent Osmanlı Toprağı sayıldı. Edime, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Yunan isteklerine karşı kendini savunmak amacıyla, önce Papaeli Cemiyeti yapının içinde bütünlüştü. Sonra da Anadolu ve Rumeli Müdafaae Hukuk Cemiyeti hareketine katıldı. Ancak Yunanlılar Edime'yi işgal ettiler (Temmuz 1920). Büyük Zafer sonunda yapılan Mudanya Ateşkese'nden sonra, Türk Ordusu Edime'ye girdi (25 Kasım 1922). Lozan Antlaşması'yla (24 Temmuz 1923) Türkiye Cumhuriyeti egemenlik sınırları içinde kaldı. Montreux Antlaşması'ndan sonra da il merkezi oldu (20 Ağustos 1938).

Bu yıl 637.'ini yaşadığımız tarihi Kirkpinar Güreşleri'nin işte böylesine özel bir anlam ve öneme sahip bir alanda yapıldığını unutulmaz, bunun bilinci içinde jamna layık yapılması umut ve dileği ile pehlivanlarımızın bileğine kuvvet, gövresilere gayret diliyoruz.

Selam olsun bu alanda can verenlere. Selam olsun ata yadigarı Kirkpinar'ı bu günlere getirenlere...

Emel Akay

Edirne Valiliği
Basın ve Halkla
İlişkiler Müdürü

Selimiye ve Kirkpinar anıtı

Edime, Selimiye ve Kirkpinar, birbirini nasıl da tanımlıyorlar. Kirkpinar, yolunu beklediklerine kavuşmak üzere... Hep düşünmüyümdür; mimarlar mıdır Kıyca Sinan niçin böyle yaptı? İstanbul dururken ve Sultanahmet Camii yapılmıyken, Selimiye Camii ni niçin İstanbul'da Sultanahmet Camii'nin yerine değil de Edirne'ye yaptı? Bir Kirkpinar Cuması'nda bu sualim cevaplandı. Ancak Selimiye Camii mekân olabildi. Osmanlı mülkünün dört bir tarafından Kirkpinar'a görmek için gelen alperenler. Bu alperenler ancak Selimiye gibi bir caminin gök kubbesi altında ibadet edebildiler.

Selimiye'yi Edime'ye inşa edenler, Kirkpinar'a Edime'yi mekân tutanlar, sanki gün gelip Osmanlı mülkünün Edirne'ye kadar geleceğini, Türkiye'nin Avrupa sınırların Edirne'den başlayacağını gönlü gözleriyle biliyorlar. Biliyorlar da bunun için Selimiye'yi Edirne'ye inşa ettiriyor, Kirkpinar'a mekân Edime'yi seçiyorlar.

Selimiye'yi inşa ettiriyor ki, Avrupa'dan gelenler, Türkiye'ye geldiğini biliyorlar.

Kirkpinar'a Edime'yi mekân seçiyorlar ki, Kirkpinar'a gelenler Edime'nin daiman tarafından dört defa işgal edilmesinden ibret alsınlar, güzelliklerini kaybetmemek, maddi-manevi güçlüğü olmak için çok çalışsınlar.

Edime Belediye Başkanı Hamdi Sedefçi, Edime girişine Kirkpinar anıtının yapılacağını, Selimiye Camii ile Kirkpinar anıtının aynı anda görüleceğini belirterek, "Selimiye Camii ve Kirkpinar güreşleri, Türk halkının yanı sıra diğer ülkelerin de çok ilgisini çekiyor. Selimiye Camii, Edime'ye girmeden önce görünüyor. Ancak şehir girişinde Kirkpinar'ı simgeleyen bir anıtımıza yoktu. Bunun için Kirkpinar anıtını yapmaya karar verdik. Anıt, Kıpru kıyısını simgeleyen 3 metre yüksekliğinde kaidede, bunun altında kırk sene pınar ve kaidenin üzerinde güreş tutmuş iki pehlivan heykeliyle Edime Belediyesi embleminden ibaret olacak" diyor.

Sedefçi, Kirkpinar Anıtı'nın açılışı, Tarihi Kirkpinar Nagla Güreşleri'nin son günü için kente gelecek Cumhurbaşkanı Sü-

leyman Demirel ile Kıyay Kıbrı Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Kaşık Denktay ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı Heydar Aliyev'in yapacağını bildiriyor.

Sedefçi'nin her iki haberi de sevindi. Kirkpinar anıtı ve açılışı gelecek üç Türk devleti başkanı, Edime; Selimiye ve Kirkpinar'la tanınıyor. Edime'ye Kıyay-Güney, Doğu-Batı hangi yönden gelerseniz gelin, gökleri yükselen dört minaresi, sonuza sonuza ibadet edenlerin üzerine yemiye kılan kubbesiyle sizi ilk önce Selimiye Camii karşılayacak ve hay geldin diyecekler.

Edime girişinde, Kirkpinar diyarına, güzelliklerin harman olduğu mekân geldiğimiz hatırlatan bir işareti ihtiyacı vardır. Kirkpinar anıtı da bu bağlayı dolduracak. Kirkpinar anıtını açmak da, ancak üç Türk devleti başkanına yakışır.

Sair Arif Nihat Aray, Selimiye'yi Mıhrabında bir teravik kılmaya, Denizler arından yolcuları getir. Mahya olmak için Sultanahmet'e, Göklerden yıldızlar ordusu getir. Diye altın marularla anlatmak, ta. Evet, Selimiye Camii'nin minarelerine yıldızlar alem olabilmek için yapıyor, alem olma perfine kavuşan yıldızlara müzarlardan gıpta etti.

Nasıl Selimiye'ye cemaat üç kıldan yakıyorsa, Kirkpinar'a sevgi olarak da gökleri melekler, İstiler denizinden kırklar, erenler, pehlivan ve günümüzden de alp yürekli, eren gönüllüler. Türk devletlerinin başkaları yakıyor, Türk ve Müslüman olmayanlardan gönlü hakiki güzelliklere akın kırmalar Kirkpinar'a sevgi olabilir.

Arif Nihat Aray, Edime'deki tarihi caminin mahzunluğunu, terk edilmişliğini Kirkpinar'la ne güzel anlatmak istiyor: Su süren, vakıfı, Mermer gövdesi, tunc kuyutığı

Çıkarık "Kirkpinar"a, Sindi devrimci kıyara!

Selimiye, Edime ve Kirkpinar; birinin noksanlığı, diğerlerinin ikizliktir. Bu üçü: dün çok sevgiler söylemekteydi, bugün de sporun eğitime bütün hayatımıza için... Tabii ki anlayışlara.

Ağa babamız

Erdoğan
Sezgin

Takvimler 25 Mart 1967'yi gösterirken "Biz mucizelerin insanları değiliz" diyordu. Evet, belki öyle ama, O'nunla politikaya başlayanlar, bugün çoktan onunı eleyp eleklerini duvara astılar. O'nun "18'lik delikanlıyı hasetten çatlatan" bir enerjiyle hâlâ koşuşturmasına bakınca gelin de "Mucizelerin Adamı" niteliğini yapmayın.

Takvimler 1 Mart 1993'ü gösterirken, söylediğine bakınız: "Ben kral değilim." Evet, kral değil ama, o bizim babamız. Cumhuriyetimizin dündük ayakta durduğunun göstergesi ve yine dündük ayakta bir baba... O, bizim ağalarımızın da babası. O, bizim "ağa baba"mız. O ki, delikanlıları çatlatan enerjisine güvenir ve "Böyük Türkiye" sevdasında, arkasındakilere de "avansı" verir. Yine tavizlerin 15 Ekim 1976'yi gösterdiği günlerde: "Kim bizimle yarışacaksa avansı veririz." Deyiverir. Ve ekler ardından: "Bu iş futbol gibi olacaksa üç gol, iki kilometrelik bir koşu

gibi olacaksa 1 kilometre avansı verip evetallah haklarından geliriz..." O bizim ağa-babamız. O, her ne kadar "Ben, hiç kimsenin bana vereceği makama, mevkiyi falan kabul etmek..." dese de: "Millet verirse hariç. Ama yine millet verirse, ki o ayrı meseledir..." (10 Ağustos 1986)

Takvimler daima "bir başka günü" gösterir. Ama, "Dün başka bir gündü, bugün başka bir gün". (15 Mart 1973). O bizim "ağa baba"mız. Hem ağa, hem baba. Babalar yolu gösterir. O halde bizim "ağa baba"mız hangi yolu gösterirse doğru gösterir. "...Akşamları lafları dinleyin, ama gündüzleri çalışalım, memleketimizi ileriye götürelim." (20 Mart 1997)

Takvimlerde "dün başka bir gündür, bugün başka bir gün"dür. "Başka olmayan" son otuz beş yıldır gazetelerde ve de milletinin gönlünde vazgeçilmez varlığıdır. O yoksa, espi yoktur, politikanın tadı tuzu yoktur. Gazete-TV izlemek bile "abesle iştigaldir."

Takvimlerde yapraklar sürekli değişse de bizim "ağa baba"mız değişmeyen bilmek tükenmek bilmeyen bir enerji ile "çatırı" çatar. "Onun için görevden kaçmak mümkün değildir." (18 Ekim 1979)

Takvimler neyi, nasıl gösterirse gösterebilir, "Türkiye hasta ülke değildir" (7 Nisan 1980). "Türkiye yumruğunu sıkmış, ortaya koymuştur" (6 Aralık 1967). "Bugünü dünle izah etmenin bir yaran yoktur. Bugünü bekleyelim, yarın güzel olacaktır" (6 Mayıs 1994)

Takvimler 9 Mart 1967'yi gösterirken O, "Türkiye'de ne terör, ne de tedhişe ihtiyacı vardır." Diyordu. Dün başka bir günü, bugün başka bir günü gösteren takvimler, 30 Ağustos 1978'i gösterirken de Baba'nın ağzından dökülen kelimeler ya reçeteyi işaret ediyordu: "Milletin bize her zamandan çok ihtiyacı var."

Evet; Sevgili Ağa Baba'mız, size her zamankinden daha çok ihtiyacımız var! Çünkü biliyoruz ki: "Türk milletini mutluluğa kavuşturmak, yegane çabamız olacaktır."

Ellerinizden operim...

Foto: Kazım Esensoy-EFA

Ali Paşa Çarşısı

(1561-1565) Tarihinde Vezirliknam olan Semiz Ali Paşa, Babaske'deki hayratına vakıf gelirleri sağlamak için Mimar Sinan'a inşa ettirmiştir. Ali Paşa Çarşısı iki taraflı dükkanları ile tipik bir Arasta'dır. Çarşının 6 kapısı olup, 3'ü Doğu'ya caddeye açılır. 2'si çarşının iki ucuna, birde Batı'ya açılır. Evliya Çelebi ve Hıbrî Abdurrahman Efendi gibi tarihçiler çarşının temizliğinden ve değerli eşyaların satıldığından bahsetmişlerdir.

XVIII. yy bir süre Edirne'de yaşayan İngiliz Seferinin eşi Lady Montagu o zamanlar Londra'da böyle temiz bir çarşı olmadığından bahsetmektedir.

Ali Paşa Çarşısı tipik bir arasta olup, 300 m. kadar uzunluktaki üstü tonozla örtülü ve bir yolun iki tarafından sıralanan yine tonozlu dükkan gözlemlerinden meydana gelmiştir. Vakıf kaydında çarşıdan 211 göz ve 25 hücre bulunduğu bildirilmektedir. Evliya Çelebi 360 dükkanın varlığını ileri sürer. Bugün mimarı çevrenin içindeki dükkan sayısı ancak 134'dür. 360 sayısının nereden çıktığı anlaşılmamıştır.

XIX. yy'da Edirne'nin karşılaştığı felaketlere paralel olarak, parlak durumunu kaybetmiştir. Dükkanlar ayrı ayrı özel mülkiyete geçmiştir. Eski düzenli yapı ortadan kalkmıştır. (1867-

1868)'de çarşı bir tamir gölmüş 1930'larda Trakya Genel Valisi Kazım Dirik tarafından kurtarılması için kamulaştırılması işlemine girilmiştir. 1947'de büyük ölçüde bir tamir daha gören çarşı, uzun yıllar boş bir halde kalmış, ancak 1960 yıllarından itibaren Edirne'nin yeniden canlanmaya başlaması ile hareketlenmiştir.

Tarihi Ali Paşa Kapalıçarşısı 28 Eylül 1992 tarihinde büyük bir yangın geçirerek tamamen mahvolmuştur. 03.03.1994 tarihinde restorasyonuna başlanan çarşı, Sayın Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel'in büyük destekleri ile 1997 yılının sonunda bitirilmiştir.

Selimiye Camii

Tarihi özellikleri Selimiye Camii eskiden Kavak Meydanı denilen yerdeki Yıldırım Beyazıt'ın Sarayı arsası üzerine yapılmıştır. Camii Kanuni Sultan Sü-

leyman'ın oğlu II. Sinan Selim Kibris ganimetiyle Hassa Mimar Koca Sinan'a yaptırmıştır. (m. 1569-1575) Yapımı 6 yıl sürmüştür. Yapımında dört yüz kaifa ve on dört bin işçi çalışmıştır. Cami külliyesi ile birlikte 22202 m²

alanı kaplamaktadır. Cami dokübeğin biçiminde olup 1620 m² tutan iç kısmı ile bir kubbe ile örtülmüştür. Evliya Çelebi, cami için 27.760 kese akçe harcadığını yazmaktadır. Dış avlunun Batı duvarı boyunca Selimiye vakfi-

yesine ek olarak III. Murat tarafından kapalı bir çarşı yaptırılmıştır. Caminin içi takriben 6000 kişi olmaktadır. Kubbesi Ayasofya kubbesinden 6 zira geniş, 4 zira derindir. Külliyesinde 999 penceresi vardır. Çinileri orijinal ve kabartmadır. Şadırvan tarafındaki ilk minaresi 3'er yolludur. Minberi tamamen mermer olup ve yan orta daire kısmı yekparedir.

Kubbe:

Kubbe yüksekliği cami tabanında kilit taşına kadar 43.28 m, kubbe çapının 31.30 m taban ile kilit taşı arasının 15.86 m. olduğu (Y. Mimar Sedat Çetintaş) tarafından belirtilmiştir. Kubbe sekiz sütun üzerine 40 pencereli kubbe kasnağı bunun üstüne de kubbeyi oturtmuştur. Kubbe üzerinde 18 ton kurşun bulunmaktadır. Kubbenin kilit taşı üzerinde 5 metre yüksekliğinde altın kaplama alem vardır.

Minber:

Minber 25 basamaklı olup külahı devrin en nefis çinilerinden pirametik biçimde yapılmıştır. Minber 16'ncı asrın mermer işçiliğindedir. Yerli ve yabancı her göreni hayran bırakan bu eşsiz eser için Mimar Sinan'ı dünyaya tanıtır, nasıl bir usta olduğunu göstermek için bu minber yeterlidir diyenler çoktur.

Mihrab:

Caminin mihrabı duvar içine oyulmuş olup tamamen mermerdir. Mihrabın yan duvarlarını kaplayan mavi, yeşil, kırmızı ve beyaz renge sahip motiflerden meydana getirilen pek nefis çinilerin üst kısmında süresi bulunmaktadır. Böylece Mimar Sinan, mihra-

bı çok nefis motifli ve kabartma çinileri ile Amen-er Rasülü ve Fatıha süresi ile süslenmiştir.

Manevi özellikleri:

Caminin kubbesinin bir tek olması Allah'ın bir olduğunu, kubbesinin geniş olması Hristiyan mimarlara galip geldiğini, caminin pencerelerinin 5 kademeli oluşu İslamın beş şartı, vaaz kürsülerinin 4 tane olması İslamda 4 mezhebin hak olduğunu, Selimiye külliyesinde 32 kapı olması İslamın 32 farzını, arka minarelerinde 6 yolun olması imanın 6 şartını, minarelerinde 12 şerefe olması camiyi yaptıran padişahın Osmanlı padişahlarında 12'nci padişah olduğunu sembolize etmiştir.

Müezzin mahfili:

Kubbenin altında 2 metre yüksekliğinde 12 mermer sütuna oturtulmuştur. Müezzin mahfeli bulunmakta müezzin mahfelinin altında da mermer şadırvan var. Müezzin mahfelinin sol ön köşesindeki mermer sütun üzerinde kabartma bir ters lüle motifli vardır. Hakkında birkaç hikaye varsa da Selimiye üzerinde XX. Yüzyıla kadar yazılan eserlerde buna dair bir yazı bulunmadığını Dr. Rifat Osman kaydetmiştir.

Hünkar mahfeli:

Caminin sol ön köşesinde 4 profil sütuna oturtulmuş hünkar mahfeli vardır. Sütunlar 9 kemerle bağlanmıştır. Kemer araları ve duvarları yine zariften nefis çinileri ile kaplanmıştır. Hünkar mahfeli çinilerinden bir kısmı 1877-78 Rus işgali sırasında General Skoplef tarafından söktürülerek Moskova Müzesi'ne gönder-

rilmiş olup, halen orada sergilenmektedir. Sökülen çinilerin yerleri alçı ile doldurulup yağlı boya ile çiniler taklit edilmişse de hoş olmamıştır.

Minareler:

Caminin dört köşesine kubbe-ye yakın olarak yerleştirilmesi camiye ayrı bir özellik vermiştir. Minarelerin herbiri üçer şerefe olup harem tarafındaki minareler üçer yolludur. Birinci yol (birinci şerefe ile üçüncü şerefeye), ikinci yol (ikinci şerefe ile üçüncü şerefeye), üçüncü yol (doğrudan üçüncü şerefeye) gider. Kible yönündekiler birer yolludur. Minarelerin yüksekliği 84 metre, çapı 4 metre ve üçüncü şerefeye kadar 250 basamaktadır. Alem 2.5 metredir.

Şadırvan:

Şadırvan avlusunu saran küçük kubbeler 18 tane olup 16 sütun üzerine kurulmuş ve bağlanmıştır. Şadırvan avlusu mermer döşemeli olup çok kıymetli ve oymalıdır. Bordürler muslukları çok zariftir. Çevresinde 42 penceresi vardır.

Ters lüle:

Rivayetlere göre cami arsası içinde bir lüle bahçesi varmış ve bu bahçe, sahibinden cami için satın alınmak istendiğinde sahibi vermek istememiş, sonunda razı geldiğinde bahçesinin devamlı sembol edilmesi için bir lüle motifinin yapılmasını istemiş. Mimar Sinan'da bu lüle motifini yapmış fakat ters olarak yapmış. Lüle motifi burada bir lüle bahçesinin olduğunu, ters yapıldığı ise bahçe sahibinin yapmış olduğu tersliğini sembol etmektedir.

KIRKPINAR HABERLERİ...KIRKPINAR HABERLERİ...KIRKPINAR

Hüseyin BODUR
GİYİMİNDEN

Kirkpinar, tarihinde ilk kez, "Ağasız" yapıyor!

Altın kemeri Kirkpinar Ağası Hüseyin Şahin'in tedavi olanakları - ABD'ye gitmesi dolayısıyla, "Kirkpinar, tarihinde ilk kez" ağasız düzenlenecek.

Kirkpinar ağası 4. kez alan Tokatlı Hüseyin Şahin'in tedavi olanakları, 3 ay süre ile Amerika Birleşik Devletleri'ne gittiği ve moralinin çok yüksek olduğu öğrenildi.

Ağa Şahin, tedavisini sürdürmek üzere, 3 ay süre ile Amerika'da kalacağını ifade ederek: "Bu yılki 637. Kirkpinar'da bulunamayacağım. Kirkpinar, tarihinde ilk kez, "ağasız" düzenlenecek ama buna da gönül razı olmuyorum. Aliden birisine vekalet vereceğim. O da alaiş gereklerini yerine getirecek" şeklinde konuştu. Ağa Şahin, rahatsızlığı süresince, kendisiyle yakından ilgilenen başta Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel olmak üzere, Başbakan Mesut Yılmaz, ilgili bakanlar ve devlet görevlilerine teşekkür etti.

Kirkpinar Euros port'la

Milyonlarca sporsever tarafından izlenen Europort, 637. yıllık mazide sahip "Kirkpinar Yağlı Güreşleri"ni yayınlamak için harekete geçti. Organizasyona ait video kasetler, talep üzerine Europort'un genel merkezine gönderildi. Edirne Belediye yetkilileri: "Bize gelen cevaba yanda, birlikte çalışarak son derece merhametli olacakları belirtiyor. Yağlı güreşlerin bu kanaldan yayını ileriki günlerde kesinlikle yayınlanacak. Biz kendilerinden para talep etmedik. Amacımız Kirkpinar'ın dünyaya tanıtılması" şeklinde görüş belirttiler.

Altın kemer 10 milyar

Bu yıl 637. 'si 13-19 Temmuz tarihleri arasında yapılacak Tarhi Kirkpinar Yağlı Güreşleri'nde, başpehlivana tahsis olan altın kemeri, Edirne Belediyesi'ne 10 milyar liraya mal olduğu bildirildi. Belediye Başkanı Yardımcısı Ahmet Tuğsal, İstanbul'da Kapalıçarşı'daki bir müzayadeye 800 gram altın kullanılarak yapılan altın kemeri, iççilik dahil 10 milyar liraya mal olduğunu açıkladı. Tuğsal, "Geçmişte yıllarda üstüste 3 kez başpehlivan olan Ahmet Taççı, ikinci kez altın kemeri -daimi sahibi oldu. Şimdi belediye olarak yeni altın kemer yaptıracağız. Bu yıldan başlayarak üst üste 3 kez başpehlivancılığı kazanan pehlivan yeni altın kemeri sahibi olacaktır" dedi.

• Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Seçkiner'den güreşçilere 6 milyar!..

Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Yücel Seçkiner, Kirkpinar'da güreş tutacak pehlivanlara toplam olarak 6 milyar TL'lik ödül dağıtacağını açıkladı.

Edirne Belediye Başkanı Hamdi Sedefçi, Edirne Milletvekili Evren Bulut, Mustafa İlmen ve Çınarın Akkan ile Erda Keserir'le birlikte Devlet Bakanı Yücel Seçkiner'e Kirkpinar yönetmeliğini iptal etmesinden dolayı makamında yaptıkları "Şükran ziyareti"nde, Bakan Seçkiner, pehlivanlara özel ödül vereceğini açıkladı.

Edirne Belediye Başkanı Hamdi Sedefçi'nin verdiği bilgiye göre, bu arada şu anda yapımı duran 25 Kasım Stadı'nın tribünlerinin yapılması için acil olarak 60 milyar TL. ödenecek stütu alındı. Belediye Başkanı Hamdi Sedefçi yaptığı açıklamada: "Gayet olumlu havada geçen ziyaretimiz, Bakanımızın Kirkpinar güreşlerini izlemek üzere şehrimize geleceğini bildirmesi ve güreşçilerimize 6 milyar civarında ödül vereceği mesajıyla sonuçlanmıştır" şeklinde konuştu.

Kirkpinar'ın davul ve zurnacıları

Tarhi Kirkpinar Yağlı Güreşlerinde 40 kişiden oluşan davul-zurna ekibi görev yapıyor. Yapılan ihale sonucunda 20 davulcu, 20'isi de zurnacıdan oluşan 40 kişilik grup, 2 milyar lira karşılığında Kirkpinar Yağlı Güreşleri'nde görev yapacak üzere belirlendi. Davul zurna ekibi Kirkpinar'dan birkaç gün önce kente dolayış davet yapıyor.

Kirkpinar fotoğrafları da yarışıyor

Edirne Fotoğrafları Yarışması" düzenlendi.

"Edirne'yi tanımak ve tanıtmak, Kirkpinar olgusuna daha geniş kitlelere ulaştırabilmek. Bu arada yarışmaya katılan yapılarla ata sporumuz olan yağlı güreşin ve serhat kendi lideri-ne'nin bir belgesel fotoğraf arşivinin

oluşturulmasına katkıda bulunmak amacıyla "düzenlenen bu yarışmanın sonucunda dereceye giren yapılardan birinciyi 25 milyon, ikinciyi 15 milyon, üçüncüyü de 10 milyon lira para ödülü verileceği açıklandı. İlk üç girenlerle ayrıca üç kişiye de mansiyon olarak birer plaket verilecektir.

Süpürgecilik

Serhat şehri Edirne ilimizin vazgeçilmez folklorik geleneksel el sanatlarından biri de "Aynalı Süpürgecilik"tir.

Geleneksel ve çağdaş temizlik araçlarının vazgeçilmez ve ustalık gerektiren bir meslek dalıdır.

Edirne'de evlenme geleneklerinde önemli bir yeri vardır. Şapına "Kabara" denilen özel bir çivi çakıldığında kullanan bayanın evlenmemiş bekor olduğu anlaşıldı. Evin kapısının dışına asıldığında o evde evlenme çağında bekar kız olduğunun geleneksel işaretidir.

Aynalı Süpürge evlenecek kızların çeyizinde bulunması gereken vazgeçilmez bir yere sahiptir.

Edirne'de genellikle her evde çağdaş teknolojinin ürünü olan elektrikli süpürgesinin yanında, geleneksel el sanatlarının ürünü olan süpürge hâlâ kullanılmaktadır.

Yalnız yapacak ve devamlılığını sağlayacak ustaların azalması bizler için üzüntü vericidir.

Dolmen ve Menhirler:

MÖ 3000-4000 yıl önceki Cilalı Taş Devri'ne ait mezarlar ilimizin kuzeyinde Lalapaşa ilçesinin Büyünlü, Hacılar, Dorköy yakınlarında bulunmuştur.

Bunlar, taşların oda biçimine getirilmesinden oluşmuş "Dolmenler" ve tek tek yükselen taşlarla kurulmuş "Menhirler"dır. Tarih öncesi devirleri örnekleyen son derece önemli kalıntılardır.

Edirne'de Mis Meyve Sabunculuğu

Türk kültüründe Edirne'ye özgü ve özellik de mis kokulu "Meyve Sabunculuğu"dur. Yapılışı: Ham sabun hamur

ulan çıta yardımıyla yapar. Meyve şeklini alan bezenin bundan sonra boyanma işlemi yapılır.

Ham maddesine gül yağı konduğu

için mis gibi kokar. Bu sabunlar çamaşırların arasına konulursa çamaşırlar çok güzel mis gibi kokar.

El ve vücut temizliğinde de kullanılabilir. Bir süs esyası gibi evimizi süsleyen yönü de bulunmaktadır.

Türlü biçimlerde renk renk yapılan Edirne'nin kokulu "Meyve Sabunları" en başta gelen hediye ve turistik eşyalar arasındadır.

Ne var ki her yere rağmen zamanla "Meyve Sabunculuğu"da ilima, armut, şeftali, muz, kavun vb...) elyle o jekli verir. Bazı girinti ve çıkın-

miz de gün geçtikçe yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Edirne Sultan II. Bayezid Külliyesi

Edirne'nin, Osmanlı-Türk uygarlık ve egemenlik tarihinde ki tartışılmaz yerinin genç kuşaklara yeterince aktarılmış olduğu kanısında değilim.

Bunun bir nedeni de, bu anıt kentimizin sahip olduğu değerlerin çoğu yazarlarımızca parça parça ele alınıp işlenmekte olmasındır.

Sözel, sadece Selimiye'ye, sadece Surpsındığını veya Balkan Savaşı'nda Edirne savunmasını ele alıp anlatmak, bence, toptekün Edirne karşısında, köklerin fil tarifi yapmalarından öte gitmez.

Üstünlük belirtmek isterim ki, bu eşsiz Hazine'yi, bütün değerleri ile görülmünde ve gönlümüzde canlandırıp yaşatacak bir eser halen kaleme alınmamıştır.

Aslına bakılırsa, ben Edirne için böyle bir kitap yazılabileceğine de inanmıyorum.

O olsa olsa bir "Edirne Ansiklopedisi" olabilir. Çünkü, bir kitap hacmi, o yükü taşıyamaz.

Genel Osmanlı tarih kitaplarına sayfa sayfa tarayıp rastgeldiğimiz "Edirne" adını sücek olsak o üç kitabı örten Osmanlı çalgıya parçalarını bir yün kumaş yığınına döner.

İstanbul ve Bursa'yı görmemiş olan bir kimse, geniş bir uygarlık kültürüne ve biraz da dış gücüne sahip ise eğer, Edirne'ye bakıp her iki şehri de hayalinde canlandırabilir.

Edirne'nin sinesinde sergilenen mimari eserleri 1940 yılında sınıflandırılmış olan yüksek anıtlar kurulu "o dönemdeki adı Abideleri koruma heyetidir" üye ve mimarı Sedat Çetentay'ın tesbitine göre Edirne'de:

- 21 adet fevkalade (olağanüstü) eser,
- 19 adet birinci derecede eser,
- 40 adet ikinci derecede eser,
- 65 adet de harap veya yarı harap eser bulunmaktadır. Her yönüyle başlı başına bir örnek olan Edirne sarayı ise bunların dışındadır.

93 yıl Osmanlı devletine başkentlik yapmış, oradan sonra da, 19. yüzyıl başına kadar ikinci başkent olma güvenini korumış olan bu kutsal kent nasıl olur

da tek bir kitap da anlatılabilir?

Fatih Sultan Mehmet Edirne'de doğmuş, burada büyüyüp, saltanat tahtına burada çıkmış, İstanbul'un fethi planlarını burada hazırlamış, İstanbul varlığını açan "büyük top"u Edirne'de döktürmüş, sonra Edirne hemşehrilerini de yanına alıp, o devir değiştiren hareketi, yani ki, İstanbul'un fethini gerçekleştirmiştir.

Sadece bu olay bile, bir kent için değil, bir ulus için eşsiz bir övünç maddeyası değil midir? Gelin de siz söyleyin:

Böylesi bir Edirne'yi bir kitaba değil, bir kütüphaneye bile sığdırabilir misiniz?

Bu nedenlerdir ki, yazarlarımız ve değerlendirmecilerimizi büyük hizmet

mi ile başlatılmış olup, sosyal yardım ve eğitim birimleri bunun etrafına yerleştirilmiştir.

Külliye toplam olarak: Cami, tıp medresesi (Günümüzün tıp fakültesi), Dâr-üş şifa (Hastane), tabhane (Konak evi), ağıvi, hamam, değirmen, köprü, su dolabı, Sübyan mektebi (ilkokul), mehterhane ve muvakkit haneden oluşan bir yapılar topluluğudur ki, bunlardan günümüzde sadece cami, tabhane, ağıvi, da'rüşşifa, tıp medresesi ve köprü ayakta durmakta olup diğerleri yıkılmış ve yok olmuşlardır.

Tüm bu birimlerinin özellikleri ve fonksiyonları hakkında ayrıntılı bilgi vermek elbetteki bir makale hududunu farislayla aşacaktır. Bu nedenledir ki bir burada çok özet olarak bilgi sunmaya çalışacağız. Daha ayrıntılı bilgi edinmek isteyenler, bu konuda yazılmış kitaplara baş vurabilirler.

Edirne, Sultan II. Bayezid Cami'i

Cami, dört duvara dayanan 22 metre yüksekliğindeki bir kubbenin üstüğü 20.58 x 20.60 m2'lik bir iç mekana sahiptir.

Mermer minberi taş ustalarının, pencere kapakları ise ahşap işlemeciliğinin birer şaheseridir.

Onyeddi mermer sütun üzerindeki zarif sütun baş-

lıklarına oturtulmuş hünkâr mahfilinin, Osmanlı cami mimarisinde yapılmış ilk mahfil olduğu kabul edilmektedir. İç mekân cümle kapısının orijinali halen Edirne müzesinde bulunmaktadır.

Caminin bir özelliği de akustisinin gayetle güçlü olmasıdır.

İç mekân giriş kapısı üstündeki kitabenin son satırındaki (Hy-ün-emel) sözcüğü, ebced kısıbıyla inşaatın tamamlanması tarihi olan 1488'i göstermektedir.

Tabhaneler

Camin sağ ve sol beden duvarlarına büyük dokuzar kubbe ile örtülü dörderden sekiz odadan oluşan tabhaneler, gerek devlet konaklarının, gerekse gelip geçen yolcuların üç gün süreyle ücretsiz konak edildikleri misafirhanelerdir.

Sağ ve sol tabhanelerin köpeklerinde, giriş kapılarında serfelerine kadar 149 metre yüksekliğinde iki zarif minaresi vardır.

ve gayretler beklemekte olduğuna bir kez daha vurgulayarak makalemizin konusunu olan Sultan II. Bayezid Külliyesi'ne geçmek istiyorum.

Önsöz diyebileceğimiz bu giriş yapmanın nedeni de; bu külliyesinin, nasıl bir değerler ortamında kurulmuş olduğunu kısaca belirtmek ve hatırlatmaktır.

Sultan II. Bayezid, Kâli ve Akkerman (Basarabya) seferine çıkma amacıyla Edirne'ye geldiği vakit, "bu güzel eski başkentin bir hastahane olan ihtiyacı"na" görüp 25 Mayıs 1484 tarihinde düzenlenmiş büyük bir törenle külliyesinin temelini attı.***

İnşaat, dört yılda tamamlanıp, 1488 tarihinde yine büyük bir törenle hizmete açılmıştır.

Külliye'nin mimarı, biraz tartışmalı olmakla beraber, genellikle Mimar Hayrettin olarak kabul edilmektedir.

İnşaat, döneminin Osmanlı mimarisi geleneğine uyularak, merkezde bir ca-

"Ağa"sız bir Kırkpınar!...

- Kırkpınar-tarihinde ilk kez-"Ağasız" kaldı. Yine ilk kez, çayırda bir "Vekil Ağa" dolaşacak.
- 1994 yılından tarihi Kırkpınar Güreşleri'ni "izlemek" için gelen ve aynı gün kazandığı "Ağa"lığı bugüne kadar sürdüren Hüseyin Şahin; geçirdiği bir rahatsızlık yüzünden, çok sevdiği Kırkpınar'dan ve yiğitlerinden bu yıl ayrı düştü.

637. buluşmaya sahne olan "Yağlı Güreşin Kâlbe'si" er meydanı Kırkpınar bu yıl, tarihinde ilk kez, "Ağasız" kalmanan hüsnünü yapıyor. 637. buluşmada, ilk kez olmak üzere, pehlivanlar aradıkları Hüseyin Ağa'nın yerine "Vekil Ağa"yı bulacaklar. Hüseyin Ağa, çok sevdiği er meydan ve yiğitlerinden ayrı, şifa bulmak umuduyla gittiği deniz aşırı diyar (Amerika)'lardan Kırkpınar'ı gönülünde yaşayarak selamlar, sevgiler uçurarak "uzaktan" izleyecek. Gönülünü verdiği "yağlı"nın bileği bükülmez yiğitleri de buradan O'ma...

İzleyici ldi, "Ağa" oldu
Tarihin kayıtlarında, takvim yapıldıktan, 1994'ün Temmuz'unda bir pazar öğleden sonrasına gösterirken, o "sarı saçı" altında, Edirne'nin Sarayıcı mevkiinde; Kel Aliçoların, Adalıların, Koca Yusuf'ların "torunları" izlemeye gelmiş birlerce güreş sevdalılarından biri-bir vatan-
daş- o an tepede aklı sıcak umursama-

dan-ama son derece heyecan içinde-az sonra gerçekleşecek "Ağalık Artırma-sı"nı bekliyor. Etrafa söylenilere bakılrsa, Türkiye'nin "Sanayi Ağası" Sakıp Sabancı da bu yarış bekleyenlerden... Ot-talıktaki dolayan "tevatüre göre" Sabancı az sonra "Kırkpınar Ağası" olacakmış. Ama, etrafıdaki yaygın tahmine karşı, "Sakıp Ağa" kemarda kal-mayı yeğliyor ve bir saatlik çe-kişme sonun-da mikrofon-lardan yapı-lan anons, gü-reş dün-

yasına yeni bir isim haykırıyor: Hüseyin Şahin!..O güne dek, kimsenin adını duymadığı Tokatlı bir işadama birdenbire er meydanında "Ağa" olarak ortaya düğü-yor. Birkaç saat öncesinde birlerce "izle-yici"den biri iken, O şimdi "Kırkpınar Ağası"dır. O yıl, Edirne Belediyesi'ne, "Ağalık bedeli olarak" bir çırpıda 4 mil-yon 550 milyon lira ödeyiveriyor. Bu sa-hne; daha sonraki 1995, 1996 ve 1997 yıl-larında da tekrarlanacak ve Kırkpınar'ın "Altın Kemerli Ağası" Hüseyin Şahin T'den 70'e güreşe yakın-uzak herkesin diline düşecektir. Çünkü, O durduğu yer-de dakan biri değildir. Ağa giysilerini sırt-na geçirir geçirmez, Azerbaycan'dan Amerika'lara değin, etrafına topladığı güreş sevdalıları ile birlikte dolanır durur. İster ki, Türk güreşini-yağlı güreş-i-ten dünyaya tanıtsın. Bir namanalı Türk güreş-ci-si Koca Yusuf'un Bulgaristan toprakları (Şumnu/Karalır Köyü) içinde kalan evi-ne kadar yolculuk yaparak burasından "müze" haline dönüştürülmesi için, Bul-gar Hükümeti'ne başvurur...

Şimdi yüreği ile Kırkpınar'da
İşte o, her şeyini Türk güreşi için orta-ya koyan-saçan o adam: Hüseyin Şahin! Bu yıl, 637. buluşmada "Yağlı Güreşin Kâlbesi" er meydanı Kırkpınar'da-etra-fındaki yiğitlere "puşular saçarak"-çayır-da yürüyemeyecek... Çünkü, o hain bir hastalığın pençesinden "taş olamak" için savaşım veriyor. Ama o bu inanç-la-luizm ve bu rahatsızlığı da alışıyla edecek ve rakibini yemenin sevinci ile "temaznahanı çıkarak" yine er meyda-nındaki yerini alacaktır. Çünkü o efane-vi güreşçi Yazar Doğu'nun "talebesi"dir. 1958'de Ankara Gölbasi Spor Kulü-bü'nde başlayan "güreş sevdası" ni-ce sevd ile harman olmuştur. O yağının birbiri zorluğunda, bir-bir "elemeye" direnmiş bir güreşçi yiğididir. İnan-cımız sonsuzdur ki; bi-
"iletin" de-en kısa za-manda-sartını yere ge-tirecektir. Acil şifa dilek-lerimiz ve dualarımız seninledir Hüseyin Ağa'm...

Buyrun Kırkpınar'a

Kırkpınar, bir Kabe, bizler yollara düşmüş birer garip. Davul-zurna vurduğunda, ne kadar önemli işimiz olursa olsun bırak-muş, Edirne'de yatacak yer bulunama-yacağını öğrendiğimizde "Canım, bu-nun ne önemi var. Selimiye Camii bah-çesi ne güne duruyor" diyerekten yolla-ra vurmuş ve buralarda soluklanmış güreşseverleriz.

Şu bir gerçek ki, milletler, törelerini ya-sattıkları sürece bağım-sızlıklarını koruyabilir-ler. Dil birliği, töre bir-liği, milletlerin millet olması esasını oluşturu-r. Kırkpınar da bizlere 6 yüz küsur yıl öncesin-den atalarımız tarafından emanet edilmiştir. Bugüne gelinceye ka-dar bütün kuşaklar Kırkpınar'ı baştaçı yapı-mış iken, bizim pehlivanların Kabe'si olarak kabul edilen bir şölene sırtımızı dönmemiz mümkün mü? Elbette değil. Çünkü, emanete ihanet bizlere özgü bir davranış değil. O halde gelecek kuşaklara, tpki atalarımızdan aldığımız gibi bu mu-kaddes emaneti teslim etmemiz gereki-yor. Bu teslim sırasında herkese düşen, aynı görevler var. Kırkpınar nasıl ki, başpehlivanızsız olmaz, ağasız da ol-maz. Ağalık kurumu, Türkler'in bütün dünyaya armağan ettiği ve bugün bü-tün spor dallarımızla taklit edilen "sponsorluk" sıfatını alarak Türk-çe'mize giren, maddi açıdan 1 numara-lı destekleyiciye yabancıların verdikle-ri adlandırmalıdır. Şurada, gazete satan

minik dükkanları Fransızlar'ın, Türk-çemiz'deki "köşk" kelimesinden yola çıkarak "köşks" gibi adlandırmaları ve bu kelimenin, "köşk"ün yüzyıl sonra "köşks" olarak sınırlarımızı zorlayıp dilimize alınması gibi. Herhalde böbürlenmeyi sevmeyen bir milletiz. Bu yüz-den, "Türklük"ün unutulmuş yüksek uygar özelliklerini" dünyaya yayabile-cek, bilimsel şekilde geçmişini araştı-rabilecek çapta bir, evet, sadece bir tür-kolog dahim yetiştirememişiz. Bizimle ilgili bütün araştırmalar yabancılar ta-rafından ve onların kendi zihniyetleri-ne göre yapılmıştır. Osmanlı tarihini Avusturyalı Hammer'in, Rumen Yor-ga'nın, Fransız Lamartin'in, Divan Edebiyatını Macar Kroş'un, son devrin en büyük Türkü Mustafa Kemal Ata-türk'ün yaşantısı İngiliz Lord Kin-ros'un yazması gibi. Bizler ne yapmışız? Fransa Kralı Fransuva, "im-dat" demiş koşmuşuz, İsveç Kralı De-mirbaş Şer'i "yetiş" demiş, Put'ta soluk olmağız, açıkçası hep, zora düşen, canından olmak üzere olanların yanları-nda bilmişiz. Kırkpınar'dan söz eder-ken tarihi gözönüne almamak mümkün değil. Çünkü, Kırkpınar, başlı başına bir tarih. Bu tarihin içinde "Türk gibi kuvvetli" sözünü dünyaya yayan Koca Yusuf, Kundereli, Kara Ahmet ve Ada-lı Halil gibi değerli spor kahramanları var. Ağalar var. Edirneli Muhiiddin Ko-caağaoğlu, Doğan Görkey, Zülküf Ka-rabulut, Hamit Kaplan, Gazenfer Bilge, Kemal Özkan, Halil Kılıçoğlu, bugün Geleneksel, Spor Dalları Federasyon Başkanlığı yapmakta olan Alper Ya-zoğlu ve son 3 yılın ağası Hüseyin Şa-hin, varlıklarını yoklarını Kırkpınar'a dö-ken değerli spor severler. Bunların aru-sında Hüseyin Şahin'in elbette özel ve unutulmaz bir yeri var, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in sözlerine biz de katlıyoruz.

Ali Gümüş Spor yazarı

atalarımızdan aldığımız gibi bu mu-kaddes emaneti teslim etmemiz gereki-yor. Bu teslim sırasında herkese düşen, aynı görevler var. Kırkpınar nasıl ki, başpehlivanızsız olmaz, ağasız da ol-maz. Ağalık kurumu, Türkler'in bütün dünyaya armağan ettiği ve bugün bü-tün spor dallarımızla taklit edilen "sponsorluk" sıfatını alarak Türk-çe'mize giren, maddi açıdan 1 numara-lı destekleyiciye yabancıların verdikle-ri adlandırmalıdır. Şurada, gazete satan

BASINDA KIRKPINAR

Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nde yapılan büyük hatalar

Bu yıl tarihi ve geleneksel Kurkpınar Yağlı Güreşleri'nin 637'ncisini yapıyoruz. Yeryüzünde bu kadar uzun ömürlü olan bir organizasyon hemen hemen yok gibidir. Kurkpınar adeta bir olimpiyot niteliğinde her yıl Edime'de Sarayçı denilen yörede yapılır. Cumhuriyet öncesi ise bu yağlı güreş organizasyonu hıdıutlanımız dışında ve Edime'ye 15 km. uzaklıkta şimdiki Yunanistan'da kalan topraklarda yapılmamaktaydı.

Cumhuriyet döneminde 1924 yılında bu güreşler Edirne'ye alınarak Sarayıcı ve Sinek Meydanı'nda düzenlenmeye başlanmıştır.

Kırkpınar Yağlı Güreşleri, yurdumuzda yapılan güreş yarışmaları içinde en büyüğüdür. Buranın baş pehlivani Türkiye baş pehlivandır ve Kırkpınar Ağası da Türkiye ağasıdır.

Yılıbaca yapılan Kırkpınar Güreşleri son 10-15 yıl içerisinde maaşesef eski geleneklerinden uzaklaşmış ve politika bu organizasyona burnunu sokarak necra-sından uzaklaştırılmıştır. Özellikle beledi-ye başkanları başpehlivanına altın kemer takma olayında parti başkanlarını çağırarak siyaseti tarihi Kırkpınar güreşlerine sokmuşlar ve Kırkpınar ağışının para ile satırak bu düzeni daha da yozlaştırılmışlar-dır.

Şimdi bu işi eleştirisini yaparak gerçeklerin neler olduğuna bir kere daha bakalım: Söyle ki,

1- Kırkpınar ağası Edirne tarihini ve folklorunu çok iyi bilen eski Cami İmamı-
ser (Başımam) Hafız Rakım Ertür Kırkpınar
ağasının verilmesi ve yeni ağasının
ilan edilmesi başlıklı yazısında şöyle di-
yor: (Türk Tarih Kurumu Yayınlarından
VII. seri Sa. 43 Edirne Armağan adlı kitap
Sayfa 300) "Güneşlerin üçüncü günü ağa-
sın üzerine doğru Kırkpınar Ağası telli
la bir kuzu verir ve bu kuzu mezat olur,
telliğin kucagında alanda gezdirilerek ge-
lecek sene kamlar Kırkpınar Ağası olmak
istiyorlarsa milzavedeve istikrak ederler"

Eskiden bu, köy ağaları arasında yapıldı. Müzayede bir mihdet devam eder, karşılıklı olarak şimdiki gibi para verilmezdi. Bu bir ananedir. Etesen kimin ağa olacağı da kararlaştırılır. Nihayet müsasiş görülen bir köy ağasının üzerine bırakılır. Kuzuyu o ağanın önüne getirir bırakılır. Bir sena sena kimin Kırkpınar Ağası olduğu bu suretle ilan edilmiş olur. Yeni ağa, eski ağanın çadırına gider. Yek diğeni tebrik ederler. "Hayır dua ve muvaffakiyet dilerler, bu esnada davullar, zurnalar da bir saf halinde yeni ağanın bulunduğu çadıra doğru yürüyüşe geçerler. Onların arkasında hizmet edenler telal, yani cazir, meydançı, sunucular, yağlılar düzilecek, davullar önde onlar arkada kendilerine mahsus bir hava çalarak ağanın çadırının önüne gelirler. Yeni ağa hepsine müsasiş bahşişler verir ve geldikleri gibi çalarak yerlerine giderler."

Hafız Rakım hocamız, Kırkpınar'da ahalığın nasıl seçildiğini anlatıyor. Geleneklere göre yapılan aıla seçiminde para olayı yok, yani şimdiki gibi haraç mezat aıalık satılmıyor!

O halde ağalığın seçilmesinde şu çözümleri izlenmeli ve eski anane ve geleneklerimize sahip çıkmaya çalışalım.

Edirne Belediyesi'nde bir Kırkpınar Komitesi oluşturulmuştur. Bu komitenin vazifesi bir yıl süreli veya daha çok olup çeşitli ödevleri yüklenmelidir. Bu ödevlerinden biri de ağa seçimi yapmaktır. (İkâmet) koşulu aranmalıdır. Bu komiteye aday olan kimseler içinde komite bir kişi-yi seçerek gelecek yılın ağasını belli etmiş olur.

Böylece Karkınar eski geleneğine sahip çıkarak ağasını seçmiş olur. Aksi takdirde yöre dışına o yörenin kıyafetlerini giyerek ve çok bir para vererek ağa seçimi biz Edirneliler'e ters düştüğünü ifade etmek isterim. Kısacası, ağa yöre halkından seçilmedi.

Oral Onur
Araştırmacı-Yazar

Er meydanındaki
pehlivanlarımızı
ve kültürümüzün
önemli bir bölümü olan
Kırkpınar'ı
yaşatan tüm Edirneli
hemşehrilerimizi kutlarız!

Gima®
Güler yüzlü hizmet yanı başınızda

**KAYNAĞINDAN
MUTFAĞINIZA BEREKET,
SAĞLIK...**

**TRAKYA YAĞLI TOHUMLAR
TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

1. Murat Mahallesi Zübeyde Hanım Caddesi No.: 2 22030 - Edirne
Tel.: (0.284) 212 54 10 - 212 54 11 - 225 37 37 - 225 38 85 - 225 48 11 (5hat)
Fax: (0.284) 225 30 00 - 225 30 61 - 225 44 23 - 225 50 98
Telex: 37 116 Tyib. tr, Teigrat : Trakya Birlik / Edirne

Edirne Ford Plaza Hizmetinizde

Sizlere çağdaş koşullarda daha hızlı ve kaliteli hizmet verebilmek için Edirne ve çevresinde (tüm Trakya) satış, servis ve yedek parça hizmetlerimizle Ford'un tüm imkanlarını sunuyoruz.

Sizler geniş Showroom'umuzda Ford'un en yeni modellerini göreceksiniz. Sizin için tüm Ford modelleri ile deneme sürüşü yapabileceksiniz. Satış servisimizde her türlü imkanlar (takas - vade - kredilendirme) firmamız tarafından yapılmaktadır.

Ford'un "Tam Müşteri Mutluluğu" anlayışını her yönüyle daha iyi yaşatmak için sizleri Edirne Tuzcular Ford Plaza'mıza bekliyoruz.

ADRES: D 100 Karayolu 7. Km. EDİRNE
Tel: (0.284) 235 39 90/4 hat Fax: (0.284) 235 39 89

"Ford'da hep daha fazlasını bulacaksınız"

Ayhan Tuzcu

TUZCULAR ŞİRKETLER GRUBU

1- Tuzcular Turizm Ytd. Şti.

- Çorum Büyük Otel / Çorum
 - Petrol Ofisi Benzin İstasyonu
 - Total Benzin İstasyonu
 - Lider Turizm Otobüs İşletmesi
- Tel: 0.364.224 44 19/3 hat

2- Haskale Otomotiv A.Ş.

- CRHYSLER Desoto Kamyon Bayiği
Millet Cad. No. 4 Aksaray-İstanbul
Tel: 0.212.635 13 30/4 hat

3- Tuzcuoğlu Otomotiv Ltd. Şti.

- B.M.C. Bayiği
Millet Cad. No. 41 Fındıkzade-İstanbul
Tel: 0.212.588 28 90/4 hat

4- Tuzcuoğlu Otomotiv A.Ş.

- RENAULT Bayiği Servis ve Satış
Eski Londra Asfaltı No. 319
Sultançiftliği-İstanbul
Tel: 0.212.619 00 00/6 hat